27ՆՃԻ ՍԷՆԷ Ն՝ 4837 1910] ԴԵԿՏ. 24/6 ՇԱՒ. ՃՈՒՄԱ 24 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ԷՎԼԷԼ 1326) 5 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1329

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽՊԱՐ

ԳՆԸ 30 ՊԱՐ. ԳՆԸ 30 ՊԱՐ.

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim,65

ԱՐՊՈՆԷ ԳԻՐՑԱԳՈՒՅՆԸ

		Սեպտեմբերի 6	ամսոյ
Իսթանպոլ իլլի	Դուռս	60	35
Փաւերա իլլի	»	85	45
Մէմալիմի էճնէպիյէ իլլի	Ֆրանգ	20	10

ԶԱՐՇԷՆՊՈՒՔ ՎԷ ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՏԸ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իսթանպոլ իլլի այրընա բազարլըգ :

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلی تقسیم جاده‌سی نومرو ٦٥

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄԱՆ ՊԷՏՔԸ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

ԺԳ.

ՁԵՌՆՀԱՍՈՒԹԵԱՆ ՊԱԿԱՍԸ

Հիմա ընթերցողին կը թողում քննել թէ կը փայլի սոյն ծիրքերով այն «խաժամուժ ամբոխին» տպէտներու, կէս-գիտուններու, իմաստակներու, որոնք ժամանակէ մ'ի վեր գրական հրապարակը կ'ողողեն և նոյն իսկ եկեղեցւոյ բեմերէն Քրիստոնէութեան դէմ չաղակրատելու և հոգիները վրդովելու չեն ամչնար։ Աշխարհականներ, որոնք հաւատք չունին և մինչև իրենց վիզը անբարոյականութեան մէջ թաղուած են. յեղափոխականներ, որոնք «ազատութիւն» բառն իրենց դրամագլուխ ըրած են և կը չահագործեն զայն անխիղճ. խմբագիրներ, որոնք ո՛չ մի բարձրագոյն խնդրոյ մասին գլուխ յոգնեցուցած են երբեք, որոնք ամենէն պարզ բառերու որոշ նշանակութիւնն անգամ կ'անգիտեն ատէպ, և որոնք Հայութեան ճակատագիրքն բարւոքել կ'երազեն՝ կապկօրէն ընդօրինակելով օտարազգի անկրօններու մի քանի հընչուն և անամէջ նախադասութիւններն։ Աւասիկ, ո՛վ դժբախտ հայ Եկեղեցի, անոնք որ զքեզ բարենորոգել կը յաւակնին այսօր.... ի՞նչպիսի անդունդ իրենց փառասիրութեան և իրենց ձեռհասութեան միջև. որչա՛փ իրենց մեծամտութիւնն է յաւակնայեղց անհնարին, նոյնչա՛փ ևս իրենց կարողութիւնն է եղկելի և չնչին...։ Գաճաճներ են որ հսկայից բեռներուն ի՛ր ուսերը կը մօտեցնեն, խորտակումն անվրէպ է։

Եւ ի՞նչ ըսել կղերականներու մասին, որոնց անհամեմատ աւելի է պատասխանատուութիւնն առաջի Աստուծոյ և առաջի մարդկութեան։ Մարդիկ որոնք խորանին առջև ուխտած են Քրիստոնէութիւնը պաշտպանել, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ վարդապետութիւնը քարոզել և հաւատոյ հանգանակին համար իրենց արիւնը թափել. մարդիկ որոնք Ս. Աւետարանի վրայ խոստացած և ուխտած են մերժել ամեն նորահնար դաւանութիւն, խորշիլ մոլորական գիտութենէ, դատապարտել ամեն քրիստոսամարտ ըմբոստութիւն, պատկառ կալ հայրենաւանդ սրբութեանց, հնազանդիլ սիրայօժար առաքելական և հայրապետական կանոնաց, կրել ու մարտնչիլ ոգւով չափ ի պաշտպանութիւն ուղղափառ վարդապետութեան. մարդիկ որոնք ուխտած են երկնի ու երկրի առջև՝ խոստովանիլ աներկմիտ Աստուածամօր Կուսին արժանապատուութիւնն և առանձնաշնորհումներ, Ջատագով կանգնիլ աստուածային իրաւանց, նմանիլ սրբոց, կնալ ողջախոհ և հրեշտակական վարուք, հետեւիլ Աստուած-Որդւոյն խոնարհութեան և մարդասիրութեան, երկնաբոյր տառքինութեան օրինակ հանդիսանալ ամենուն, զզոյշ լինել ամենադոյզն գայթակղութենէ... մարդիկ որք այսպիսի ուխտեր և խոստումներ ըրած էին, կ'ելնեն և առ ոտն կոխելով ամեն ուխտ և ամեն խոստում, կը պատերազմին Աւետարանի դէմ, կը նկրտին չարափառութիւնը, կը խեղաթիւրեն Հայաստանեայց հարազատ և վաղեմի վարդապետութիւնները, դրօշ կը պարզեն Տիեզերական ժողովոց վճիռներուն դէմ, կը հերքնկալեն զրկարաց տունէն վատանուն սկզբունքները, հաւատոյ հիմերուն կացին կը դնեն, սուտ և խաւարասէր գիտութեան վատաբան կը գրուին, կը հեգնեն Քրիստոսի անսխալ Եկեղեցին, Բարձրելոյն երկիւղը կը ջնջեն նոսրաբոլոշ սերունդներու մէջ, գայթակղութիւն կը սփռեն լիաբուռն ո՛չ միայն իրենց վարքով, այլ և գրիչով, և խօսքով. կ'ուրանան սրբոց և հրեշտակաց պաշտամունքն ու բարեխօսութիւն, կը փորձենանուազեցնել հրաշափառ Կուսին Տիրամօր Ջերմեռանդութիւնն և առանձնաշնորհումներ՝ իբր ամենամաքուր և անարատ Յղութեան դէմ իսկ զրախօսել ժանելով, կը միտքանեն ամենէն չարաշուք ազանդաւորներու հետ, ո՛չ միայն Քրիստոսի հօտին մրութեան չեն աշխատիր բնաւ, այլ նաև աշխատողներու ճիգերն ետ ի դերեւ հանելու համար ամեն հնարք ի գործ կը դնեն, կ'այրեն վերջապէս մեր նուիրական նախնեաց պաշտածը, և կը պաշտեն անանց այրածը... աւասիկ անոնք որք բարենորոգման դրօշակիրները կուզեն հանդիսանալ առանց խորհելու թէ ամենէն առաջ պէտք է ինքզինքին բարենորոգեն, իրենց կիրքերը զսպեն; իրենց չար օրինակները դադրեցնեն, եկեղեցականութեան արժանի վարքու բարք ցուցնեն, մաօք և սրտիւ զարգանան, հոգւով և իմաստութեամբ աճին ու զօրանան...։

Սոյն և սոյնպիսի պայմաններու իրագործմամբ եւեթ պիտի կրնան գործիք լինել ի ձեռս Կենարարին, որ կը յորդորէ «նախ առնել և ապա ուսուցանել»։ Առանց այս լուրջ պատրաստութեան, առանց այսպիսի մաքուր և աստուանամոյ տրամադրութեանց, ներելի պիտի լինի մեզ ըսել միշտ իրենց մասին. «Նոքա չէին ի զաւակէ անտի արանցն այնոցիկ, որոց տուեալ էր զփրկութիւն Իսրայէլի ի ձեռն նոցա»։ (Ս. Մակաբ. Ե. 62.)

3 Դեկտ. 1910 Մ. Մ. Ե.

ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՅՈՑ

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ

Բ.

Կ-Պատրիարքին քաղաքական և կամ աշխարհային գործոց մէջ ալ veto դնելու իրաւասութիւնն ա՛լ աւելի կը ճշդուի սա պարագայով թէ՝ քանի որ մեր Ազգային Վարչութեան գլուխ գտնուողներն հաւաքապէս և կամ անհատապէս ոչ է պատասխանատուութիւն չեն ստանձներ, քանի որ մեր Վարչութիւնն պաշտօնապէս ճանչցուած չէ Կառավարութենէն(*) և հետևաբար ո՛ղղակի կերպով Կ-Պատրիարքն անձնապէս պատասխանատու գտնուելով՝ իրեն կը վիճակի նաև veto-ի իրաւունքն, որ անխուսափելի է իրմէ։

Արդեւիլ իրաւունքի մասին հին կանոնագրի մէջ (1890) ոչ է ակնարկութիւն չկայ, իսկ վերջին փոփոխուած կանոնագրին մէջ (1892) Յօդ. 35ով կը սահմանէ սապէս. «Կ-Պատրիարքն արգելական իրաւունք ունի և կը գործածէ այն խնդրոյ մէջ, որ կղերական կանոնաց կամ տէրութեան օրինաց հակառակ ընթացիկ պատճառ ըլլան, իսկ Հասարակութեան չանուց վերաբերեալ խնդրոյ մէջ իրաւունք ունի եթէ տրուած որոշումն կանոնագրութեանս տրամադրութեանց հակառակ դաւ՝ անոր գործադրութիւնը յապաղել, մինչև որ խնդիրն որոշուի Ընդհ. Ժողովով։»

Յօդ. 12.— Կ-Պատրիարք կ'ընտրուի Հայ-Կաթողիկէ Եպիսկոպոսաց դասէն և ընտրեալն պիտի ընդունուի Օսմ. Տէրութեան հպատակութիւնը, եթէ տարբեր հպատակութիւն ունի։

Այս յօդուածին հետ լծորդ են Յօդ. 40ի սա խօսքերն Եպիսկոպոսաց ընտրութեան մասին. «... ընտրեալաց քառապատիկ ցանկ մը պատրաստել կուտայ ընդհանուր կղերին մէջէն...»

Այս երկու յօդուածներն ալ Կանոնագրութեանս «իրաւէ»ով հաստատուած «թագրիր»ին տրամադրութիւնները կը հակասէ։ Ասկէց առաջ գրած էինք այս սխալներու մէջ այս մասին(**) անուշգաղի կերպով։ Կ'ըսեմ ու կը կրկնեմ հակասութիւնն մեծ է, և Ընդհ. Ժողովը, գիտակցաբար կ'ընայ մեծ հակասութեան մէջ։ Պարապ տեղն չէր գրուած հաչուութեան ժամանակ այդ թագրիրին մէջ սա խօսքերն. «... վէ Բամբրիգլիկէ մէնսուպ էրմէնի-գամօլիք բիսզօրսանընտան օլմագ իւզրէ...» և դարձեալ. «... վէ Բամբրիդ հազզընտա պալէատէ մուալէէն չէրայիթի սարիէյի հայիզ պուլունմասան բուհպան՝ թաշրա մէրիսասալըզընա քայնին օլունմասեանաղը կիպի...» խօսքերն։ Հիմայ պիտի ըսեն դարձեալ Մխիթարեանց դէմ կը գրէ, և ոմանց սխալ ու մտայածին մեկնութիւններն չրեչու համար պարտյանձին կ'ունենամ հրապարակաւ յայտարարելու թէ Մխիթարեանց ոչ միայն հիացող բարեկամ մ'եմ, այլ երախտաւորումը և իմ այս անկեղծ սէրէն է որ կը ծնի իմ այն սկզբունքն, զոր պաշտպանած եմ, մինչ իրենք և իրենց հավանողներն կը կարծեն թէ ես կը մերժեմ զիրենք ոչ է հանրային պաշտօնի գլուխն տեսնելէ. իրերն տարբեր են։ պարզենք մաքերնիս և միանգամ ընդ միշտ վերջ տանք այս խընդրոյն, որ իմ մեծ յանցանքս ըլլալով միշտ երեսիս զարնելու են քաշուիր այս և այն։

Ինչ որ ըսեն, ինչ որ ընեն Մխիթարեանք, Կ-Պատրիարքի իրաւասութեան ներքեւ չեն, այլ ցորչափ անոր Նուիրապետութեան սահմաններու մէջ գտնուին, մի միայն հոգեւորապէս կը մնան անոր իշխանութեան ներքեւ։ Այս Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ ընդհանուր մէկ օրէնքն է որուն դէմ չենք կրնար ընդվիզել։ Այս մասն հասկցանք կարծեմ. հիմակ անցնինք միւս խնդրոյն։ այսինքն թէ Մխիթարեանք իբր Միաբանութիւն մը Պատրիարքարանի հետ քաղաքականապէս ինչ յարաբերութեանց մէջ են։ Իբր կղերական կաթողիկոսարանի հետ ոչ է յարաբերութիւն նոին հոգեւոր է, բայց Պատրիարքարանի հետ ոչ է յարաբերութիւն չունին. եթէ ունենային՝ պէտք ունէին Պատրիարքարանի միջոցաւ ճանչցընել իրենց դպրոցներն և անոր ծրագիրն ծանօթ ըլլար Պատրիարքարանի։ Ոչ մին կայ, ոչ միւսն. արդ ցորչափ քաղաքական սունչութիւն, վարչական յարաբերութիւնք չկայ, Ազգ. Երեսփ. Ժողովն ինչ ձեռնհասութեամբ զուտ կրօնական մարմիններու մասին որոշումներ կը քուէարկէ։ հակասելով միանգամայն թագրիրին բացորոշ տրամադրութեանցը, որոնց վրայ հիմնած են նոր չինուած կանոնագիրն։ Հակասութիւնը մեծ է և քայլը տհաւոր։ Սիսալ քայլ կայ որ կրնայ ուղղուիլ յետս դառնալով, քայլ ալ կայ որ կը դատավիժէ և ահա այս վերջին պարագան է Երեսփ. Ժողովոյ ընտրածն սա սխալ սկզբունքով թէ՝ անոնք ալ Հայ են՝ անոնք ալ Կաթողիկէ, զրով ինչ խորթ կայ դնելու։

Բայց օրէնքով խօսիլն հարկ անհրաժեշտ է։

Եթէ կայ Կաթողիկէ կրօնի կազմակերպութեան մէջ ամենագեղեցիկ բան մը, այն ալ իրաւասութեան բաժանման մէջ ընդհանուր disciplineն է։ Եկեղեցւոյ բաբեկարգական կազմին մէջ այս կէտն օրինակելի է, մինչ չենք մեր այս ընթացքով կը հակասենք աթէ ուղղութեան։ Մեր Հայ էջմիածնական եղբարց մէջ այդ կէտն այնքան ղգալի չըլլալով հանդերձ, մեզմէ աւելի ճշդապահ են այս մասին։ Ինչո՞ւ, կը հարցնեմ Զեզ Տեա՛ր Երեսփոխանք, Սիսական Եպիսկոպոս մը Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական Աթոռին վրայ չի կրնար բարձրանալ և անպայման էջմիածնական Եպիսկոպոս մը ըլլալ հարկ անհրաժեշտ է։ Ինչո՞ւ այս խորթն, ինչո՞ւ այդ տարբերութիւնը, ամենքն ալ նոյն Հայ Եկեղեցւոյ զաւակն չեն միթէ. որովհետև Եկեղեցականապէս իրաւասութեան խնդիր մը կայ։ — զոր գուք չէք ուզեր ճանչնալ։ — որով կը փակուի Սսոյ պատկանող Եպիսկոպոսի մը՝ բազմիլ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական Աթոռոյն վրայ, քանի որ Պոլսոյ թեմն էջմիածնայ Կաթողիկոսին կը պատկանի։ Հանգուցեալ Ներսէս Պատրիարք Վարժապետեան՝ Սիսական Եպիսկոպոս մըն էր որ իբր ուշիմ ու հեռատես և իմաստուն յատկութիւններովն օրուան մեծամեծներուն ուշադրութիւնն գրաւեց, այնպէս որ ուզեցին զայն Պատրիարք ընտրել։ բայց արգելիչ հանգամանք մը կար։ Սիսական ըլլալն էր և Հայ Սահմանադրութեան հեղինակն Գրիգոր Օտեան՝ յաջողեցաւ զայն ի չարս էջմիածնայ Եպիսկոպոսաց արձանագրելէն, և Գէորգ Դ. Կաթողիկոսէն օրհնութիւն և հաստատութիւն ստանալէն վերջ՝ Պատրիարք ընտրել տալու։ Արդ ինչպէս կը տեսնենք, նոյն իսկ Հայ-Էջմիածնական եղբարց քով կայ այդ իրաւունքի և իրաւասութեան խնդիրն, անոնց եկեղեցական կարգ ու սարգն մերինէն աւելի թոյլ ըլլալով հանդերձ։

Ինչպէս ըսի, չկարծուի թէ ես անձնա-

(*) Ներկայ Մրազրին 88րդ յօդուածը կը տրամադրէ թէ՝ Կ-Պատրիարքն Վարչութեան անդամներն պիտի ներկայացնէ Կառավարութեան, և անոնց հաստատութիւնը պիտի խնդրէ։ — Ասով կ'ենթադրեմ թէ՝ նոր հաստատուելիք կանոնագրին՝ Կառավարութեան հաստատութիւնն պիտի խնդրուի «թագրիրով» խնդիր է թէ պիտի յաջողինք այս պարագային, քանի որ նոյն իսկ Ցանձնաժողովոյ անդամներէն մին յայտարարած էր թէ՝ հաստատուելու պէտք չկայ։ Թ. Կ. Ն.

(**) Տե՛ս «Մէճմուա», Թ. 4816, «Ընտրութիւնները» յօդուածիս մէջ։

պէս ոչ է թշնամանք և կամ ատելութիւն մը կը սնուցանեմ իմ մէջս հանդէպ Մխիթարեանց, որովհետեւ այս հիմնական սկզբունքն պաշտպանած պահուս, առիթն ունեցայ նոյն իսկ այսպիսի տգեղ զրպարտութիւններն իսկ լսելու, և արդէն Վենետիկցի և Վենետիկցի Վեր. Հայրերէն շատերն իմ բարեկամս ըլլալով հանդերձ, այդպիսի սխալ և նպատակաւոր զրպարտութեանց դէմ հրապարակաւ կը բողոքեմ։

Այս մասը փակագծելէ վերջ դառնանք խնդրոյն, իւր անաչառ քննադատութեան մէջ։

Ինչպէս տեսանք մեր խորհրդածութեանց մէջ թէ՝ Մխիթարեանք հոս, այսինքն Կաթողիկոսի Նուիրապետութեան ներքեւ գտնուած միջոցնուն, մի միայն հոգեւորապէս Հայ-Կաթողիկէ հոգեւոր Պետին իրաւասութեան ներքեւ են, ինչպէս պիտի ըլլային ոչ է Կաթողիկէ Episkoposի մը հրամանաց և հսկողութեանց ներքեւ, և իրենք քաղաքականապէս ոչ է առնչութիւն չեն ունեցած Պատրիարքարանի հետ։ Ասիկայ ոչ է դիտողութիւն և ընդդիմախօսութիւն չի վերցներ, արեւմտապէս պայծառ իրողութիւն մըն է։ Հիմա կը մնայ անոնցմէ հրեափոխան ընտրելու և կամ ազգային գործոց մէջ պաշտօն յանձնելու պարագան, որ բնաւ հաշտ չի կրնար գալ մեր վերեւ ըրած առարկութեանց հետ։ Խնդիրն կը մնայ երեսփոխանական ժողովոյ արդար և անաչառ որոշման, զոր վճռելէն առաջ ես իսկ պիտի պաշտպանեմ Մխիթարեանց այս դատն իմ առարկութեանցս դէմ, առանց երբէք հակասութեան իյնալու։

Երբ Մխիթարեանց զլացուի ամէն պաշտօն ու պատիւ, բնականաբար հաշտ պիտի զգայ առ հասարակ այն ընդհանուր զգացմանց, զոր կը կրենք ամէնքս ալ անհատապէս այս պատկառելի Վանքերու հանդէպ։ Եւ քանի որ սերունդներու գաստիարակութեան կարեւոր գործն իրենց ձեռքն է, իրենք, իրաւ կամ անիրաւ պիտի ուննան Ազգ. Ընդհ. ժողովոյ մէջ իրենց պաշտպանները և փաստաբանները, որոնք փառաւորապէս պիտի պաշտպանեն զիրենք և պիտի յարգել տան իրենց գիտողութիւններն արժանապէս։

Այս՝ անխուսափելի է։ Գանք նաեւ մեր պատմութեան, ուր կը տեսնենք Վանականներ՝ Պատրիարքական Աթոռին վերայ բազմած։ Հ. Գրիգոր Էնքսէրեան, Վիեննական Մխիթ., (ընտրեալ Մայիսի մէջ 1835)։ Հ. Կարապետ Էսայեան, Վենետկոյ Մխիթ., (ընտրեալ 21 Յունուար 1836)։ Հ. Նիկողայոս Կիպոնեան, Անառնեան ուխտէն, (ընտրեալ 12 Նոյ. 1852)։ Այս երեքն ալ վանական, բայց այդ երեքին ալ հանդէպ չկար այդ արգելիչ հանգամանքն, զոր մեր Կանոնագրութեան հիմնաքարն կը դնէր 1888ին, իւր ծանօթ բացատրութեամբ, զոր վերն յիշատակեցինք։ Արդ մէկ կողմանէ օրինաւորապէս և միանգամայն բնաւորապէս արգելական և միւս կողմանէ ներքին զգածմանց խնդիրն ի՞նչպէս հաշտեցընել։ Իրաւէ, չմոռնանք ըսել մեր Հասարակութեան համար դժուար է և նոյն իսկ շատ դժուար է կանոնագիրք մը չինել, մեծ դիւանագիտութիւն և արտակարգ հանճարն իսկ չեն կարող որոշ ելքի մը հասցընելու իրերն, որ իրարու լծորդ և անհաշտ են միանգամայն։

Ըստ իս միակ միջոցն այս խնդրոյն սա է։ Գործն իւր վիճակին մէջ թողուլ Ամենակարողի, Հոգեւոր Տիրոջ, որ բանակցի Աբրահամյերուն հետ, ու իրարու մէջ տեսակ մը համաձայնութիւն կնքեն կարգ մը պայմաններով, որոնցմով ճանչցուին ու որոշուին իրաւունքներն և իրաւասութիւններն, որպէս զի ազգին վստահութեամբ քուէ վաստկած կրօնաւոր երեսփոխան մը, մէկ օրէն միւսն չքաշուի, չերթայ իր անձէն բոլորովին անկախ տրամագրութիւններով։

Ինչպէս տեսանք Յօդ. 12 և Յօդ. 40ի տրամադրութիւններն պարզ զգացմանց արտայայտութիւնն են և ոչ թէ օրինական ու հիմնական տրամադրութիւններ։

Թ. Կ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Բերա, 20 Դեկտ. 1910

(Շարունակելի)

ՀՆՉԵԱԿ

Ի ՄՆՈՒՆԴՆ ՅԻՍՈՒՍԻ

Յորմէհետէ, ո՛վ Յիսուս, մոռցուեցան քու դասերդ,
Յորմէհետէ չըտիրեր մեր հոգւոց մէջ ալ քու սէրդ,
Ո՛րչափ տխուր անկուսներ յաջորդեցին իրարու,
Մարդկութեան դէմ բացուեցան քանի՞ վիհեր ահարկու։
Եղո՛ւկ, ըմբոստ քու ամէն պարգեւներուդ երկնաձիր՝
Հեռի լոյսէդ իւր օրեր կ'անցնէ ի մեղս և յոռիր։
Ազատութեան իրէն զուրկ՝... լոկ ըստուերովն օրօրի,
Կըրից անարգ, էից պիղծ ինքգինքն ըրած վատ գերի։
Բայց դու տխուր հին և նոր՝ ունիս պատրաստ տեղը միշտ,
Քու չըմրնար երկնից տակ երբեք անլոյծ մի խընդիր,
Քու դժուարինքն ի դիւրին, և քու ի խինդ փոխուի վիշտ։
Մըսուրիդ քով, Յիսո՛ւս իմ, աղջկան ատմն ծընրադիր՝
Թող ազերսեն քեզ խոնարհ վէրքերն իրենց բուժելու,
Թող քեզ ուխտեն զոլ ցըվերջ հաւատարիմ և հըլո՛ւ։

24 Դեկտ. 1910 (ն. տ.) Ն. Յ. Վ. Փ.

ՊԻՐ ՄԷՔԹՈՒՊ

Միւսլիֆ...

Ամիտէի մէքթուպը զաղէթայը միւթէպերիզալ նէյը էթմէնիզի բնա էտիրիմ։

Միւթէվէլլի Իզմիրլեան Կաթողիկոսն ճէնազէ ալայընտա ճէմաաթըմըզ բուհանիէրինին պուլընմամասընտան տօլայը Երմէնիճէ զազէթալարըն սաղա սօլա պագմաեարագ, օ կիւնտէն պէրու եազըգլարընա, տօղրուքը, հէմ մէզհէպ, հէմ ինսանիյէթ, հէմ միլլէթլիք նօգթասընտան թէէսսիֆ իտէրիմ։ Սէօզ գալմասը քի օէօյէնմէսին, հազարէթ գալմասը քի էտիլմէսին։ Լաքին օէպէպի նէ՞ տիր տէյի սօրսանըզ, ճաապա պիր ազ ճիտաի տիւշիւնէն, ազաճըգ տօպրու մուհաքէմէ սահիպի օլան՝ պու օիւալէ մազուլ պիր ճէվապ վերէպիլէճէ՞ք մի տիր։

Գրաթօլիք Կ-Բաթրիկի, էջմիածնական քիլիսէսինէ կիթմէմիշ, կիսիկմէսինէ տէ միւսաատէ էթմէմիշ. պունտա թէճճիւպ էտէճէք նէ՞ վար տըր։ Մատէմ քի քիլիսէճէ արամըզտա ֆարգլար վար տըր քի, սիզ Բօմա քիլիսէսինի թանըմաեօրսընըզ, պիզ տէ էջմիածինի, էլպէթթէ բուհանիճէ միւնասիպէթ էտէմէյիզ. ամմա սիզճէ պունըն ֆարգը եօք իմիշ. սիզճէ տահա պէօյիւք վազբալարտա սա հիչ պիր մէզհէպլին ֆարգը օլմասընը կէօրիւլմիւշ տիւր. լաքին պու սիզին պիլիճէկլիդիզ չէյ տիր. Պիզլ կէլինճէ, էվվէթ, սիզ Գրաթօլիքլէր, տիկէր մէզհէպլէր իլէ տինճէ միւնասիպէթ էտէմէյիզ, տիկէր մէզհէպլէրին իպատէթխանէլէրինէ կիտէմէյիզ. տին մէսէլէլէրինի՝ բօլիթիգա, նէզաքէթ մատէլէրիյլէ գարըշըրամաեըզ, վէ բուհանի ամիրլէրիմիզ նէ տէրլէրսէ, օնլարը տինլէրիզ։

Պու պէօյլէ օլտուղը հալտէ, արթըզ գալգըզ տա նի՞չին քիլիսէմիզէ կէլմէեօրսունուզ, նի՞չին պիզիմլէ տինճէ միւնասիպէթ էթմէեօրսունուզ տէմէք՝ մանէասըզ տէյլի մի տիր. պունուն իչին սաղա սօլա սալմագ, սալտըրմագ վէ հազարէթ իթմէք՝ ապէս տէյլի մի տիր։

Իզմիրլեան Կաթողիկոսըն ճէնազէ ալայընտա բուհանի հէյէթիմիզին պուլընմամասընտան տօլայը իչ եալընըզ թէէսսիֆէն, արզուատան իպարէթ գալսա, ենէ նէ իսէ տէյլիմ. ֆագաթ պունտան տօլայը հազարէթէ ղօր իլէ ճէպր իլէ պունու թալէպ էթմէյէ, եօղսա սիզ ազգասէր տէյիլսինիզ, չէօյլէսինիզ պէօյլէսինիզ տէմէյէ վէ բէսմը թաազիյէթ իչին էրմէնի Բաթրիգխանէսինէ կիտէն հէյէթէ սօղուզ մուամէլէ կէօսթէրիլմէսինէ, վէ էյէր սահին իսէ, պու հէյէթէ գարշը ըսըզ չալընմըշ օլմասընա նէ՞ տէյլիմ։ Հանկը ժանթըզտա, հանկը թէրպիյէտէ, հանկը գանունտա պու մուամէլէյէ հազգ վէրիլիր։ Բիլիսէմիզ մուսաատէ էթմէզ իսէ, օնըն իչին Իզմիրլեանըն ճէնազէ ալայընա կէլէմէտիք. պու մը տըր գապահանըմըզ... պիր ալ ինսաֆ էթմէլի...։

Հալէա եիրմինճի ասըրտա պու էֆքեարլարը թաչքեօրըզ. կէօյա թէասսուպ սահիպի պուլունուեօրըզ, տէյլ չիքեայէթ էտիեօրսընըզ։ Հալպու քի ազաճըգ տօղրու մուհաքէմէ իլէ անլաշըլըր քի, երմինճի ասըրտա ասըլ եանլըզ ֆիքիրլիկք քիմսէ պիր. պիզտէ մի պիզտէ՞ մի։ Թէասսուպ պիզտէ՞ մի տիր, սիզտէ՞ մի տիր։ Պիզ տէյօրըզ քի, երմինճի ասըրտա տէվլ, զըրգընճը ասըրտա տա օլտուգ, միլէթ պաշգա, մէզհէպ պաշգա չէյլէր տիր։

Պէն միլէթիմի, օ միլէթսէն օլանլարը ճիւմլէսի կիպի վէ պէլքի տէ տահա պիլեատէ սէվէրիմ, օնըն ուղրունա հէր տիւրլիւ ֆէսատքեարլըզա գարմանըրըմ, լաքին մէզհէպիմի, պիւսպիւթիւն պաշգա սուրմէմէտ գապուլ էտէրիմ, վէ մէզհէպի պէնտէն զայրի օլանըն իպատէթխանէսինէ տէ կիթմէմ։ պանա քիմ գարըշապիր։ քիմին գարըշմատա հազգը վար տըր։ Պունա գարըշմագ, նուֆուզ գուլանմագ իսթէմէք՝ ատէթա ճէպպարըզ տըր։ պաշգա պիր շէյ տէյլ տիր։ Պու քիլիսէ ֆարգընը կէօրմէկիւ, քիլիսէնին ագայիտ վէ թալիմատընա բիրայէթ էթմէկի, մէզհէպ ժատէսինի՝ բօլիթիգա, նէզաքէթ զայատէսինատէն այրը թուսթաղը իչին։ բիւթպ. Թերզեան Կ-Բաթրիկ էֆ. հազրէթլէրի պու կիպի չարբըզ զիւիմլէր զարշըսընտա ազգասէր օլմատեօր. նէ՞ պամըզ էթիգատ, նէ՞ չարբըզ մանթըգ։ Ամապա միւշարիւէյի՝ Սատանատա, միլէթինին ուղրունա էօմրիւնիւ թէհլիքէլէրի գէյրըզը զէման, պու պիզիմ տիւնքի ազգասէրլէր, մանթըգսըզ գաֆալար նէ՞րէտէ իտիլէր. նէ՞ եաբըեօրլարը։ Մութլագա էջմիածնական քիլիսէսինէ կէտէնլէ՞ր մի ազգասէր օլուր. մէկնուր Հ. Ղեւոնդ Ալիշան վէ էմսալի՝ Գրաթօլիք օլտըգլարը, Գրաթօլիքլիկի սոն հարֆընա գատար մուհաֆազա էթտիքլէրի իչին, միլէթլէրվէր օլամամըշլա՞ մը տըր։

Հէման ճէնապը Սլլահ պէօյլէլէրէ ազըլ ֆիքիր իհսան իյլէսին, վէսսէլամ։

ՄԻԼԼԷԹԻ ԷՐՄԷՆԻ,
ՄԷԶՀԷՊԻ ԴԱԹՕԼԻՔ
ՊԻՐ ԱՊՕՆԷՆԻԶ

ԻԽԹԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍ

Եարբն Ս. Մնուանդ եօրթուսը օլմագ միւնասիպէթիյլէ, եարբնքի զաղէթամըզ պու կիւն չըգարըլմըշ տըր։

ԻԽԹԱՐ

Իսթանպօլտա վէ թաշրատա զաղէթամըզա ապօնէ օլան վէ ապօնէլիք միւտտէթլէրի խիթամ պուլան զէվաթըն, ապօնէլիք պէտէլլէրինի կէօնտէրմէլէրինի ըէճա իտէրիզ։

☞ ՃԷՎԱՊԼԱՐՐՆԱ ԻՆԹԻՔԱՐ ԻԹՄԷՏԷՅԻՁ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Եարբն Ս. Մնուանդ եօրթուսը օլմագ միւնասիպէթիյլէ, պու ագշամ չէհրիմիզտէ ումուտ Երմէնի-գաթօլիք քիլիսէլէրիմիզէ խթուտ Զայնաւոր Պատարագը թագտիս իտիլէճէկի կիպի, եարբն տախի մէկքիր քիլիսէլէրէտ Ս. Մնուանդ մէրասիմը բուհանիյէսի վէ Զայնաւոր Պատարագ թագտիս գըլընճաճագ տըր։— Բիւթպ. Կ-Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրի, եարբն սնապան Ս. Յովհան Ոսկեբերան քիլիսէսինի վիեարէթլէ, մէրասիմը բուհանիէյէ բիեասէթ իտէճէքլէր, վէ պատէհու Զայնաւոր Պատարագը պիզզատ. մութանթան սուրէթէտ իճրա իյլէնէճէքլէր տիր։

*** Իչիթտիկիմիզէ կէօրէ, Ս. Յակոբ խասթախանէսի էմլաք վէրկիսի հագդընատա հէնուզ պիր թէտպիր իսթիթիրաղ օլընամամըշ տըր։ Կէչէնէտ Կ-Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրինին Երեսփ. ժողովատա պէնան իսթիքլէրի՝ թէքմիլ պօրճըն օն սէնէ զարֆընատա թէէսիսէսի թէտպիրինին հիւքիւմէթճէ գապուլ իտիլէճէկի հագգընատա կէօրիւնիւր քի էյտն պիր իտապերը ըէմմալընմամըշ տըր։ Մէսէլէնին էհէմմիյէթի տէրքեար օլարընընատան, պու պատէթ Բաթրիգխանէմիզճէ թաազիպամը լալըմէճէն կէրի տուրուլմաեաճաղընը, վէ եախատ ճէմաաթճա պու խուսուսատ տիր՝ իճապ իտէն թէտպիրին իսթիթիրաղ իտիլէճէկինի մէմուլ իտէրիզ։

*** Պու հաֆթա Ս. Մնուանդ եօրթուսու մինասիպէմիյլէ Երեսփ. ժողովը մըզ թէճէմմիւ իտէմէմիզ օլաճագ տըր։ Վարչական ժողով իսէ, զամէն պիր գաչ հաֆթատան պէրի թէճէմմիւ իսթէեօր։ Կէլէճէք հաֆթա սա Յըլ պաշը, ենանան սօնրա Մկրտութիւն եօրթուլարը օլարընատան, մէղքիր մէճլիսլէրին իսթիմա իտէպիլէճէկի մէմուլ տէյլ իսէ տէ, տիկէր թարաֆտան միլլէթճէ իչլերին էն մուհիմմ զէմանընատա պիւթիւն աղըրլըզը Կ-Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրինին իւզէրինէտ ոլըրագմամագ իչին, Վարչական ժողովը, ումուրը եէվմիյէ վէ մուհիմմէ իլէ իչթիզալ իթմէսի, վէ Երեսփ. ժողովը տա՞ Նիզամնամէ մէսէլէսինի իչթիղալ իլէմէսի իչին իճթիմաղարընա տէվամ խուսուսընտա վագըթ պուլմալարընը վէ պունըն իչին պիր չարէ սիւշիւնիւլմէսինի արզու վէ թավսիյէ իտէրիզ։

*** Էրմէնի բաթրիգխանէսինէն պիր հէյէթը մախսուսէ, Իզմիրլեան Կաթողիկոսըն մէրասիմը բուհանիյէսինտէ քիլիսէտէ հազրը պուլընմըշ օլան բուհէսասը բուհանիէ իլէ տիկէր զէվամը քիրամա կիտէրէք, պէնանը թէէքքիւր իթմիշ տիր։

*** Էրմէնի վէ Բուս Քիլիսէլէրի արասընտաքի իխթիլաֆթան պիր թարաֆ իտիլէրէք. իքի քիլիսէ պէնինտէ բուհանիճէ պիր իթթիֆագ հուսուլինէ չալընըլմասը իչին պիր մէյլ վէ արզու պուլընտըզը՝ պալը էրմէնիճէ վէ բուժմա զաղէթալարտա օգուտնուեօր։

*** Ս. Յակոբ Հոգաբարձութիւնը թարաֆընատան կէօնտէրիլմիշ տիր։

Հոգաբարձութիւնս հրապարակաւ կը յայտնէ Ձեր օգտաշատ թերթին միջոցաւ, իւր խորին շնորհակալութիւնն Ազն. Տիկին Յովհաննէս Պէյ Գուլումճեանի, որ բարեհաճած է նուիրել Անկեալանոցիս Ս. Յակոբայ տօնին առթիւ աղքատ պատսպարելոց բաշխելու համար 10 քաշէր և 400 հատ պէօրէկ։

(ԿՆԻՔ)

Բանկալթի, 23 Դեկտ., 1910

ՔԻԼԻՍԷԼԷՐ ԻԹԹԻՖԱՔ

Բրէնս Մագս տը Սագսըն նէչրիեաթըյա զուհուրա կէլէն հասիսէ իւզէրինէ, Ճիօրնալէ տ'Իթալիա զաղէթասընը Տէրիսատէթ մուխպիրի՝ Բուս քաթրիկի էֆ.ի զիեարէթ իթմիշ տիր։ Բաթրիկի միւշարիւէյ, պու մէսէլէ հագգընտա քէնտի

էֆքեարընը չու հոլտա պէեան իյլէմիշ տիր։

«Բրէնս Մագսըն թավսիյէ իյլէտիկի իթթիֆագ՝ չիւպՀէսիզ զայէթլէ արզու օլունուր պիր մատէ տիր, լաքին իճրասը միւշքիլ տիր։ Հէր հալտ ըրէնսին իշար իթտիկի սուրէթաէ վիճռուտ կէլմէզ։ Էվվէլճէ տօղրուտան տօղրու ալէագատար օլան Քիլիսէլէր թարաֆընտան արիզ ու ամիգ վէ սապր իլէ թէագիգաթ վէ թէտարիքաթը իպթիտայիէ լազըմ տըր։ պու իսկ, զաթէն քէք միւշքիլ տիր։

«ԲաՀանիյէթէն պահա իտէրէք։ Բաքա հազրէթլէրի պիր հիւքմտարը մութլագ տըր։ Վէ քէնտի սէսի՝ պիւթիւն զաթօ-լիք ալէմի իւզէրինէ պէօյիւք պիր նուֆուզ իճրա իտէպիլիր։

«Լաքին ատմօգրաթ ուսուլինէ թէէսսիս օլընմըշ օլան Շարգ Քիլիսէսինին վա-զիյէթինէ կէլինէէ։ պու Քիլիսէ՝ ըէք չօգ գըսըմլարա թագսիմ օլընմըշ օլուպ, հէր պիրի քէնտի իտարէսինէ միւմթազ տըր վէ թէմամիյլէ հուգուգը հաքիմանէյէ մա-լիք տիր։

«Բաթրիգլիկմիզին իլք սէնէլէրինէ։ պիր թարաֆտան Ռօմա իլէ, վէ տիկէր թարաֆտան Անկլիգան քիլիսէսիյլէ իճրաի մուխտալէրէ իտէպիլմէք իւզրէ, Օրթոտօքս Քիլիսէլէրընին բէյլէրինի թօքլամաեա իպ-թիտար իթթիք։ Ֆագաթ պիւթիւն Օր-թոտօքս Քիլիսէլէրինին՝ հալը հազրը մու-հաֆազասը խուսուսընտա իսրար իթմէլէրի իւզէրինէ, արզուլարըմըզընը պազա չընգա-մատաճաղընը թէէսսիւֆլէ անլատըգ։»

Բաթրիգ էֆ., Շարգ Քիլիսէսի իլէ Ղարպըն միւխթէլիֆ Քիլիսէլէրի արասընտաքի միւնասէպաթտան պահայա, պու միւնասէպաթընը մէմնուն օլունաճագ սուրէթտէ օլարընը, հաթթա Շարգ վէ Անկլիգան Քիլիսէլէրինին միւնասէպաթը, իքի թարաֆըն հիւանի էֆքէարը սայէսինտէ զաեէթ սամիմի խուուկինի, վէ պիր իթթիլաֆը մախսուս մուճիպինճէ, հէր իքի Քիլիսէ բուհանիլէրինին, խուսուսի մա-հէլէրտէ պիրզիրինէ մուավէնէթ իտէ-պիլմէկի, մէսէլա Անկլիգան բուհանիլէրի պուլընմասան եէրլէրտէ Օրթոտօքս բա-հիպլէրինին Անկլիգանլարա վէ Օրթոտօքս բուհանիլէրի պուլընմասան եէրլէրտէ Անկ-լիգանլարըն օրթոտօքսլարա սօն խորհուրդ-լարը իճրա իտէպիլտիքլէրինի պէեան իյլէ-միշ տիր։ Լաքին պունլար՝ արզու օլընան իթթիֆագա մուգատատէմէ օլամազ։

* * Բարիզ, 3 յունվար.— (Ամանաս Ֆուրնիէ.) Ռօմա մուխպիրիմիզին վէրմէկի խապէրէ կէօրէ, Օսէրվատօրէ Ռոմանօ զազէթասը՝ Բաքա հազրէթլէրինին, Քի-լիսէլէրին իթթիֆագընա տաիր Շարգ է-բիագօրթոդաքսլարընա կէօնտէրմիշ օլարընը պիր թահրիրատը տէրճ իթմիշ տիր։ Բաքա հազրէթլէրի, բրէնս Սագսընը, մէգալէի մալիւմէսինտէկի թարիխճէ խէթալարը ի-շար, վէ պու խէթալարը պիրզաթ բրէն-սին պիթթասիգ կէրի ալտըգընը տէրմի-եան իյլէմիշ տիր։

ՄԻԹԷՖԷՐՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Թարաֆը Շահանէտէն Օսմանլը պան-գասը միւտիրի ումումի սապրկը Մ. Տը-ֆէսէ, Զաթը հազրէթը Բատիշահինին ի-սիմլէրինին իլք հարֆլարընը հավի օլա-բագ ալթուն վէ միւշէյէն պիր սաաթ ի-տա պույրուլմըշ տըր։ Մէզքիւր սաաթ՝ մալիէ Նազրը Ճավիտ պէյ մարիֆէթիյլէ Մ. Տըֆէսէ թէսլիմ իտիլմիշ տիր։

Վէլիի ատա էֆ. հազրէթլէրի՝ չարշ. կիւնիւ Ֆրանսա սէֆիրինի զապուլ իթ-միշլէր տիր։

Սատրազամ բաշա՝ չարշ. կիւնիւ Պապը Ալիյէ կիթմէմիշ, վէ Մ. Տըֆէսի քէնտի գօնաղընտա գապուլ իյլէմիշ տիր։

Զարշէնպէհ կիւնիւ Ավսթրիա վէ Ի-թալիա սէֆիրլէրի՝ խարիճէ Նազրը իլէ միւլագաթ իթմիշլէր տիր։

Տիւն աղշամ մալիէ Նազրը թարա-ֆընտան Մ. Տըֆէսին չէրէֆինէ Սէրզլը ա՝Օրիանտա պիր զիեաֆէթ վէրիլմիշ տիր։ պու կիւն տախի Մ. Տըֆէս թարաֆընտան մալիէ Նազրընընը չէրէֆինէ պիր զիեաֆէթ վէրիլէճէք տիր։

Տիւն Իթթիհատ ֆըրգասը թօպլանա-բաղ, ահվալը հազրէլ հագգընտա միւզա-քէրէթտա պուլընմըշ տըր։ Ֆըրգա ա-զասը, պիր էմնիյէթը միւթեզապիլէ տաի-բէսինտէ քէմալը իթթիհատ վէ մէթանէթ իլէ չալըշմագ լիւզումընը թատիգատ միւթթէֆիգ օլարզլարընը պէեան իյլէ-միշլէր տիր։ Տախիլէ վէ մալիէ Նազըր-լարը՝ ֆըրգանընը էմնիյէթ վէ իթիմատը պագի օլարգճա, վազիֆէլէրինէ սեպեթ վէ մէթանէթլէ տէվամ իտէճէքլէրինի թէպ-լիղ իյլէմիշ օլարզլարընտան, կէնլի գու-բրա ուսուլիյլէ Թալէաթ պէյ 15 բէյէ գար-չը 89 բէյ իլէ, վէ Ճավիտ պէյ՝ 4 բէյէ գարչը 91 բէյ իլէ ֆըրգանընը իթիմատընը գազանմըշլար տըր։

Խաֆիֆ պօրնլարտան տօլայը մահպուս օլան Ռումլարընը, հօրթուլար միւնասի-պէթիյլէ քէֆալէթէ բապթէն սալը վէրիլ-մէսի իչին Ռում բաթրիգխանէսի թարա-ֆընտան Ատիլ նէզարէթինէ պիր թագրիր թագտիմ իտիլմիշ տիր։

Սրիսթիանլարա մախսուս ֆէրման վէ ին-թիգալ՝ մուամէլաթը իչին պունտան պէօյլէ Բաթրիգխանէլէրէ մալիւմաթը մախսուսէ վէրիլմէմէսի գարարկիր օլմըշ տըր։

Տր. Ռիպա Նուր պէյին թէվգիֆընա տաիր Մէճլիսի մէպուսանտա Լուբթի Ֆիքրի պէյին թալէպ իթթիկի թահզըգա-թը իճրա իթմէկէ՝ հիւքիւմէթճէ գարար վէրիլմիշ տիր։ Նէթիճէյի թահզըգաթտա, մէզքիւր թէվզըֆ սըրասընտա իճրաի մէ-զալիմ իթմիշ օլանլար՝ ճէզալ սէզալարընը պուլմագ իւզրէ ճիհէթը տալիեէ թէսլիմ իտիլէճէքլէր տիր։ Հիւքիւմէթին պու գա-բարը չայանը թագտիր տիր։

Եէմէն վալի վէ զօմանտանընտան-դեկա, 20 թարիխիյէ Տախիլէ Նէզարէ-թինէ կէլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Շա-հար վէ Մօհագաթ նամ մահէլէրտէ թօր-լանմըշ օլան Սրապ էշզբեանլէ պիր միւֆ-րիզէի ասքէրլէյէ արասընտա գանը պիր միւսատէմէ վուգու պուլարագ, էշզբեա-տան 63 քիշի թէլէֆ վէ 113 քէշի մէճ-բուհ, վէ ասքէրտէն 40 գատար թէլէֆաթ օլմըշ տըր։ Թէլէֆ օլան Արապլար ի-չինտէ բէյլիս Մարնատ էպուհարպ պուլըն-մագտա տըր։ Պու մալլուպիյէթտէն սօնրա Արապլար, Մուպարէզ թարաֆընա ֆիրար իթմիշլէր տիր։ Հէման այնի վա-զըֆտա երնէ թասգ սանճաղընտա Հի-մատէ գարիյէսինտէ իքինճի պիր միւսատէ-մէ վուգու պուլուպ, էշզբեա, 10 մագթուլ վէ 25 մէճբուհ վէրէրէք, ֆիրարէ մէճպուր օլմըշլար տըր։ Ասքէրտէն հալընըզ պիր նէֆէր թէլէֆ օլմըշ տըր։ Նիհայէթ, պունտան էվվէլ վուգուա կէլէն տիկէր պիր միւսատէմէտէ, Արապլարտան 5 թէլէֆ վէ 10 մէճբուհ օլմըշ տըր։ Վալինին թէլէկ-բաֆընտա, եէմէն անվալինէ ճարը տիկէր թաֆսիլաթ եօք տըր։

Նաֆիա նազրը Հալաճեան էֆ. իլէ Ա-նատօլը ալմիր եօլարը միւտիրիյէթը ու-մումիէսի մուավինի օլուպ, Տէրսաատէթ էլէքրիգ թրամվայլարը չիրքէթի նամընա հարէքէթ իպէն Մ. Գաուց, տիւն սապահ սատրազամընն գօնաղընա կիտէրէք, մէզ-քիւր թրամվայլարա տաիր մուգավէլէնա-մէպէ վուգու պուլմըշ օլան սէհվիսաթընն սուրէթը թասնիֆի հագգընտա սատրազամ բաշա իլէ իսթիշարէ իթմիշլէր տիր։ «Եէ-նի Ղազէթա»նընն ըրվայէթինէ կէօրէ, մէզ-քիւր մուգավէլէ թասնիֆ օլընտրգտան սօնրա, պու կիւն Մ. Գաուց իլէ Հալաճ-եան էֆ. թարաֆընտան իմզա իտիլէճէք տիր։

Ղայրը միւսլիմլէրին 1306 սէնէսի էֆ-բրատը, պիր գաչ կիւնտէն սիլահ ալթընա չաղըրլաճագլար տըր։ Հարպիէ նէզարէթի-նին պիր գարարը մուճիպինճէ, սընըքը մէզքիւր էֆբրատը իւչ սէնէ սիլահ ալթընա զալաճագլար տըր։

Շիմտիյէ գատար 230,000 զայրը միւս-լիմ ասքէրլէրին գուրալարը չէքիլէրէք, պունլարտան եալընըզ 15,000ի չըգան սէնէ սիլահ ալթընա չաղըրլըմըշ տըր։ Եա-զընտա գուրալարը չէյիլէճէք օլան 1306 սէնէսինին 35 000 թէվֆիլի ալիւսիւ իլէ ճէման 265,000 զայրը միւսլիմ ասքէր հա-զըր պուլընաճագ տըր։

Սատրազամ բաշա՝ տիւն տախի Պապը Ալիյէ կիթմէմիշ տիր։

Տիւն Իրան մաջլանաթ կիւզարը՝ Պապը Ալիսէ խարիճի նազրը իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։

Տախիլէ նազրընընն թէշվիգաթլը, մախպուսաա մախսուս պիր ճէմիյէթին թէշքիլինէ մէմուր հէյէթ, ախիրէն նի-զամնամէ լահիհասընը իքմալ իթմիշ օլ-մաղլէ, էօնիւմիւզէքի բաղար կիւնիւ էօյլէտէն սօնրա, սատթ Ճաէ, Պէյօղընտա Մէքթէպը Սուլթանիէ թախսիս իսկի-միշ օլան մահէլէ պիճիւմլէ մէսէլէքատաշ-լարըմըզը մէճլիսի ումումիյէ տավէթ իչին ֆավէթնամէլէր կէօնտէրմիշ տիր։ Բուզ-նամէի միւզաքէրատ՝ պէր վէճճը ախի տիր։ 1. Նիզամնամէ լահիհասընը թասդիգ, 2. Էնճիւմէնլէրին ինթիխապը, 3. Մէպէ-քիմիզին մէնաֆիի ումումիէսինէ թէալ-լիւգ իտէն իշլէր։

Միւէպպէհէն թաթիլ իտիլմիշ օլան Էր-զաթիս նամ բուճմա զաղէթանընն սահիպի, տիվանը հարպտա իսթինթագ իտիլտիք-աէն սօնրա թէվզըֆ օլընմըշ տըր։ Պուլ-կար մէպուսը Վլախով էֆ.՝ պու խուս-սուստա հիւքիւմէթի իսթիյզահ իտէճէք տիր։

«Կէնճ Թիւրք» զազէթասընընն մու-հարրիրի Զիա Շաքիր պէյ, հիւքիւմէթին բօլիթիգասընա զարշը զաեէթ չէտիտ պիր մէգալէ նէշր իթտիքաէն սօնրա, Էվրօպա-եա ֆիրար իթմիշ տիր։ Բրվայէթէ կէօրէ, միւմայիյէ, Զաթը Շահանէյէ չէքտիկի պիր թէլէկրաֆընտա, մէճլիսի ասլիյէ-սէ մուհաքէմէ օլընմասա հազրը օլարզը-նը պիլտիրմըշ տիր։

Ծնունդ հօրթուսը միւնասիպէթիյլէ թիւֆէնք աթըլմասը մէմնուն օլուպ, պու էմր խիլաֆընտա հարէքէթ իտէնլէր հագգընտա մուամէլէի գանունիյէնին իճրասը զա-պըթաեա իթթաբ իտիլտիկի՝ էմնիյէթը ու-մումիէ միւտիրիյէթինէ էլան օլընմըշ տըր։

Սըրպիա գրալը թարաֆընտան՝ Բուլ բաթրիկի էֆ. հազրէթլէրինէ, Իսթանպօլ-տա կէօրմիշ օլարզը իհթիրամաթը ֆէվ-զէլատէյէ թէշէքքիւրէն, զայէթ գըյմէթ-տար վէ մուսանա պիր խաչ վէ պապը մէթրօպօլիտլէր իլէ Բաթրիգխանէ մէճ-լիսլէրի տաղարընա միւխթէլիֆ նիշանլար իհտա օլընմըշ տըր։

Ամթինա պանգասը, Անատօլընընն էն մուհիմմ թիճարէթկեահ մէրքէզլէրինտէն պիրի օլան Ատանա չէհրինտէ պիր շիւպէ թէէսսիսինէ գարար վէրմիշ, վէ պու-նընն թէէսսիսինի վէ շիւպէնին միւտիրիյէ-թինի Օսմանը պանգասը մէմուրլարընտան Մ. Զախարօֆա իհալէ իթմիշ տիր։

Պուլկար կէղարգը՝ Պուլկար մէքթէպ-լէրինտէ իճրա իտիլէն թէֆթիշին թարգը հագգընտա Ատիլ նէզարէթինէ պիր բրո-թէսթօ թագրիրի վէրմիշ տիր։

Կիրիտ գուվվէյի իճրաիյէսի, Եունա-նիսթանընն ասքէրլիք վէ սաիր գանունլա-ընը ատատա թաթպիգ թէշէպպիւս իթ-միշ օլարզընտան, Պապը Ալի, պու խու-սուստա համի տէվլէթլէրէ միւրաճաաթլա, հուգուգը հիւքմանիի Օսմանիէնին մու-հաֆազասընը թալէպ իթմիշ տիր։ Կի-րիտտէ Եունանիսթան գանունլարընընն թաթպիգինէ մէճլիսի միլլիտէ գարար վէ-րիլտիկի սըրատա, Իսլամ մէպուսլար բէյ վէրմէյիպ բրօթէսթօ իթմիշլէր տիր։

Էրզրում վիլայէթինտէն ալընան բէամ պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Բասէնլէրտէ եա-զը նահիյէսինտէ թաթօս գարիյէսի ար-գասընտա վազը պիր տաղ։ զէլզէլէտէն եըզըլտագ, ճիվար քէօյլէրէ կիտէն եօլ-լար գապանմըշ։ պազը եէրլէրտէ չաթ-լագլար բէյտա օլմըշ վէ 40 գատար թար-լա մանվ օլմըշ տըր։ Բէօյիւն սու եօլը պօզուլարագ, քէոյ սուսուզ գալմըշ տըր։ Էնալինին օրատա գալմասը թէհլիքէլի օ-լարընընան, տիկէր մահէլլէրէ նազլի իչին թէտապիրի լազըմ իթթիխազ օլընմըշ տըր։ Վիլայէթտէն մուհէնտիսլէր կէօնտէ-րիլմիշ տիր։

Ատանատան Պապը Ալիյէ կէլէն բէամ պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Քիւլիք նահիյէ-սինին Գուշճըլար գարիյէսի թարաֆընտա-քի օրման իչինտէն կէչմէքտէ օլան իւչ Բուսմըն իւզէրինէ 6 նէֆէր միւսլլահ Զէր-քէս հիւճում իտէրէք, պիր պէյկիր, օն ի-րա գատար ազչէ վէ պազը էշեա իլէ պիր չօճուղընընգասպ իթմիշլէր տիր։ Թատգիպ իթմէք վէ զասպ իտիլէն էշեայը կէրի ալ-մագ իւզրէ կէօնտէրիլէն գուվվէյի ատ քէրիթ, ախը վէ չօճուղը օրման իչինտէ պաւլմըշ տըր։ Էշզբեանընն թատգիպի տէ-վամ իտիեօր։

Կէչէն կէճէ Իւսկիւտարտա Մահքէմէ սօգաղընտա պիր Էրմէնի լոգանթաքընտան հարիգ զուհուր իտէրէք, մէզքիւր լոգան-թա իլէ պիր թիւթիւնճիւ սիւքքանը եանմըշ տըր։ Լոգանթա՝ 200 լիրաեա սի-կուրթալը իմիշ։ Հարիգին գատի օլարընը զ անն օլունուեոր։

Թիւրքիստանտա (Ռուսիա) Թաշքէնտ չէհրինտէն ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօ-րէ, կէչէն կիւն չէհրը մէզքիւրտէ չիտտէթլի պիր զէլզէլէ վուգու պուլուպ, 5 տաղը-գա սիւրմիշ, թաշտան եաբըլմըշ օլան էվլէրին եարըսը եըգըլմըշ, տիկէր էվլէրին օճագլարը իչէ եարամագ հալէ կէլմիշ, վէ եըգըլան պինալարընն ալթընտան չիմտիյէ գատար 40 նաշ չըգարըլմըշ տըր։ Զէլզէ-լէ ճիվար մահէլլէրտէ տախի հիսս օլընմըշ տըր։ Թաշքէնտտէ միղան իւչ հավա սը-ֆըրտան 10 տէրէճէ աշաղը կէօսթէրմէքտէ իմիշ։

ԳՕԼԷՐԱ

Սալըտան չարշէնպէհ կիւնիւնէ գատար չէհրիմիզտէ գօլէրատան նէ՛ վուգուաթ վէ նէ՛ վէֆիեաթ օլմըշ տըր։ — Զարշէնպէհտէն սիւնէ գատար չէհրիմիզտէ 4 վուգուաթ օլմըշ, վէ պունլարտան 1ի վէֆիաթ իթմիշ տիր։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՍԷՐՄԱՅԷՍԻ 250,000,000 ՖՐԱՆԳ

1910 Նոյ. 30 Փիլանչօսը

ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ

Սանտըգատա վէ պանգալարատա նուզուտ	185,968,004 94
Ճիզատանատա	1,233,736,886 06
Բէհին վէ թէէմինաթլա իդրազ օլընան մէպալիզ վէ Բաբօր	421,784,011 60
Հիսսապաթը ճարիէ	594,346,277 52
Հիսսէ, պօնօ, թանվիլաթ վէ էհտամ	11,514,577 23
Եշեաի զայրը մէնգուլէ	35,000,000 —
Հիսսապաթը միւֆթէլիֆէ	47,771,666 25
Ֆրգ.	2,530,121,423 60

ՏԻԻՑՈՒՆԱԹ

Տէբզիթօ վէ աչըգ պօնօլար	823,569,529 82
Հիսսապաթը ճարիէ	1,058,214,156 82
Դապուլ իտիլմիշ բօլիչա	136,877,494 09
Վատէլի տէբզիթօ վէ պօնօ	23,323,688 58
Հիսսապաթը միւֆթէլիֆէ	98,136,554 29
Իհթիեաթ ազչէսի	140,000,000 —
Թէէսիսէ իտիլմիշ սերմայէ	250,000,000 —
Ֆրգ.	2,530,121,423 60

Ասլընա մուբաղզ օլտուղը քասիգ օլունուր

Մէճլիսի իսարէ բէյիսի
Է. ՊԷՊԷՆՕՏ

Իսարէյի ումումիյէսի
մուբախխաս միւտիրլէր
ԷՏՄ. ՖԱՊՐ-ԼԻԻՍ, Պօն ՊՐԷՆԳԱՐ

ԹԱՐԻԽԻՆ

ԷՍԷՖԱՄԻՋ ՊԻՐ ՍԱՀԻՖԷՍԻ

(Ֆրանսա Ազատէմիասընտա Ատանա մուգամէլաթը իւղէրինէ Մ. Ֆրէտէրիգ ՄասսընընուԹը։)

(4836 Ն.տան աէվամ)

«Ապրիլին ՉԻնճի սապանը, Մայր Մէլանի, Բէր Բիկալ իլէ պիրլիքտէ, Բէթանիաա ավանի իթմիշ տիր։ Ο վագթա գոտար ալէվլէր պուրանա վասլը օլմամըշ տըր։ Վիգթոր-Հիւկո զըրնլըօրնին իքինճի գարթանը տա օրանա կէլմիշ, վէ վալիտէն ալտըղը երմի ասքէր իլէ հարիպին սիրանէթինի մէն իշին պաղը թէտապիր իթթիխաղ իլէմիշ տիր։ Թիւրքէր, պիմուդապէլ, պիր գաչ տարմ էօթէտէ Ֆըրանսըդ թէրճէմանընին էվինի եագմըշլար տըր։ Իթթիխաղ օլունան թէտապիր սանէսինտէ հէման իքի կիւն բանթ իսթիմիշ տիր։ Ապրիլ 29տա, քեաֆֆէյի բահիպէլէրէ, Մէրսինէ ավանթլէրի էմր օլունմըշ տըր։ Ցիսուսանլարըն էքսէրիսի բէտտա իթմիշ, Բէր Բիկալ՝ բահիպէլէրի կէօթիւրմէյի տէրէօհտէ իլէմիշ տիր։ Իրթէսի կիւն պունլարտան իքիսի, քէնտի եէթիմլէրի վէ մէճբուհլարը եանընա տէօնմիշլէր տիր։ Մայիսին 1ինճի կէճէսի, տէրունինտէ 20 ասքէր պուլունան Բէթանիատա պիրտէն պիրէ օ տէրէճէ չիտտէթլէ հարիգ զուհուր իթմիշ տիր քի, էշեասընտան հիչ պիրի գուրթուլամամըշ տըր։ Բէր Ժուվէն զէքեավէթի սանէսինտէ բահիպէլէր իլէ հօքսիւզլէր ճանլարընը գուրթարմըշլար տըր։ Կէճէլի վէ կիւնահիզլիք մէքթէպլէր, մանասթըր, մատուռ հէր մահվ օլմուշ տըր։ Եալընըզ հօքսիւզխանէ իլէ էճզախանէ եանմամըշ տըր։ Քիմ ամէնէլի գօյմուշ տըր։ Եանկըն չըգան պինանընը քէօշէսինտէ 5-6 նէֆէր ասքէրտէն միւրէքքէպ պիր գարաղոլ պուլունուպ, պիր Ցիսուսեանընն եազտըղընա պագըրըրսա, պունլար՝ պիզիմքիլէրէ տալա տօսթ տէյիլ իմիշ։

«Ο կիւնիւ Ֆրանսա վիս-գոնսուլոսը, բահիպլէրին Մէրսինէ ավանթի էմրինի պիղդաթ թէքբար իթմիշ, վէ քէնտի ավանթինտէ, «Ատանատա արթըգ Թրիսթիան գալմատըղընտան, 28 բահիպէնին, 3 նէֆէր էօքսիւզլէրի իլէ պիրլիքտէ մէմլէքէթլերինէ տէօնմէլերի իշին սէֆարէթտէն բուլսաթ իսթէմիշ տիր. սէֆարէթ տէ պունլարընը միգտարընը օնա էնտիրմիշ տիր քի, ազ սոնրա պունտան տօլայը թէէսսիֆ լունմըշ տըր։

«Մայիս 2տէ հէր շէյ մահվ օլմուշ տըր։ Մայիս 4տէ Մայր Մէլանի վէ Բէր Ժուվ. Ատանատա ավանթլէ, պիր սէյտար խասթախանէ ալմատա գարար վերիլուէր։ Սէքիզտէ, բահիպլէրին 10ը, Սակալիէն վաբորընա բաքիպ օլտուգլարը կիւն, Մայր Մէլանի վէ Բէր Ժուվ՝ խասթախանէյէ պիր տէ իսանէ տարիբէսի իլավէ իթմէկի գարարլաշտըրըրլար, վէ Վիգթոր-Հիւկո զըրնլըսը գօմանտանը թարաֆընտան զըրնլընին իքի մարանկօզը վերիլմէսի սանէսինտէ, այլն 12սինտէ մէկքիւբ տարբէ իշէ պաշլար։ Կիւնտէ 1700 գատար նուֆուս իեանէ ալըրլար։ Այլն 13իւնտէ էճզախանէ աշըլըր, վէ «Վիգթոր-Հիւկո»նընն պաշ թապիպի թարաֆընտան թէտավիյէ պաշլանը։ Այլն 18ինտէ Բէր Բիկալ՝ Մէրսինտէ գալան բահիպէլէր իլէ կէլիր, վէ 19տա իքինճի պիր սէյտար խասթախանէ քիւշատ իտէր։ Այլն 16սընտա, Ժիւլ-Միշլէ նամ զըրնը, Պէյրութտան, մահէլի մէքթէպը թըպպիսինտէն աթըպպա վէ միւքէմմէլ էճզա թագըմը կէթիրմիշ տիր։ Պու խուսուստա ժէն-գոնսօլոս՝ սէֆարէթտէն պիր միգտար եարտըմ էլտէ իթմիշ տիր, վէ կէրչի բահիպէլէր իլէ միսիոնէր-ը, պիզզաթ սոն տէրէճէ մուզաիգա իշինտէ պուլունմըշլար իսէ տէ, ամիրալընը վէ գոնսօլոսընը սայէսինտէ մէճբուհլարը գաեբրապլիմիշ վէ եարալարընը պաղլաեապլիմիշլէր տիր։ Լաքին Ատանատա պինէրճէ էրմէնի թէլէֆ օլմուշ տըր. պիւթիւն վիլայէթտէ թէլէֆթանը միգտարը 30,000 նուֆուսա պալիզ օլտուղը թէմին իտիլիեօր։

(Տէվամի)

ՄԷՋԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆ

ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ, 20 ԴԵԿՏ.

Մէճլիս, Սիւլէյման-էլ-Պուսթանի էֆ նին թահթը բիեասէթինտէ իմթիտա իթմիշ տիր։ Սատարէթին իքի թէզքիրէսի օգունմըշ տըր։ Պիրինտէ, Իսթանպոլտա, գօլերահա գարշը իթթիխաղ օլընմադ թէտապիրը սըհհիյէ իշին սարֆ օլընմադ լազըմ է։ 2,107,000 զ։ ֆազլահ թախսիսաթ իսթէնիլմիշ, վէ տիկէրինտէ, Ամիէ նէզարէթի պիւտճէսինտէ 850,000 զ։ պիր ֆազլանընն, պիր ֆասըլտան տիկէր ֆասըլարա կէչիրիլմէսի իշին մէէզունիյէթ իսթէնիլմիշ տիր։ Իքիսէ տէ պիւտճէ գօմիսիօնընա իհտալէ օլընմըշ տըր։

Գայսէրի մէպուսը Գասըմ Հօճա՝ խասթալըը սէպէպիյէ մարտա գատար մէէզունիյէթ իսթէմիշ, վէ պու միւտտէթ իշին քէնտիսինէ վերիլէճէք մասալը՝ սօնանմամ Օսմանի իեանէսինէ թէրք իթթիկինի պիլտիրմիշ տիր։ Թէքլիֆին պիրինճի ճիհէթի գապուլ օլընմըշ, լաքին գապանըլմամըշ մասալընն պաղասընա իհտա իտիլմէեճէկի պէհան իտիլէրէք, մասալ ճիհէթի գապուլ օլընմամըշ տըր։

Մէարիֆ նազիրընա իսթիյզահ եաբըլմասը հագգընտա իքի թագրիր գապուլ օլընմըշ տըր։ Պիրինճի թագրիրի Հիւսէյին Ճահիտ պէյ վերմիշ, վէ պունտա, 1. Լիսէլերին աշըլմասը միւնասիպէթիյլէ մէարիֆ նազիրընընն թուսթաղը չարըրգ հարէքէթ, 2. Մունթազամ պիր բրօկրամընն պուլընմամասը, 3 Մէարիֆ մէմուրլարընընն թայինի վէ օնլարընն մասալը հագգընտաքի նիզամնամըզըգ, 4. Մէքթէպլէրին թէքրար աշըլմասընընն կէճիքմէսինտէն տօլայը վագը օլան մանէվի զարար հագգընտա իյզահաթ իսթէնմիշ տիր։ Իքինճի թագրիրի Թարապուսը Ղարպ մէպուսլարը Սատրգ վէ Նաճի պէյլէր իմզալամըշլար տըր։

Պու թագրիր չու մէյլատէ տիր։

«Մալիմ տիւր քի, Թարապլուսը Ղարպ վիլայէթի, քէնտի մէվգիսի վէ սիեասի մահիյէթի իլէ էն մուհիմ վիլայէթլերդան պիրի տիր։ Պէօյլէ օլմագլա պէրաբէր, պիւթիւն վիլայէթտէ եալընըզ 1 իտատի վէ 19 իպթիտայի մէքթէպ վար տըր։ Պու գատարճըգ մէքթէպլէրի թէֆթիշ իշին, մէարիֆ նազիրը 5 միւֆէթթիշ թայինն իթմիշ տիր քի, պիրի, եալընըզ պիր մէքթէպը իպթիտայիյէ մալիք օլան Ֆէյզան սանճաղը իշին տիր։ Հիւքիւմէթ մէքթէպլէրի օլմատըղընտան, 20,000 նուֆուսա պալիզ օլան Թարապլուս Մուսէվի էհալիսի՝ էճնէպի մէքթէպլէրինէ տէվամ իթմէքսէ վէ իսթէր իսթէմէզ հիսսիեաթը Օսմանիյէյէ մուզայիր Թալիմ ու Թէրպիյէ ալմագտա տըրլար։ Պիր պուչուգ միլեօն նուֆուսա պալիզ օլան վիլայէթ էհալիսի, թէմամիլլէ զուլմէթը ճէհալէթտէ պուլունուեօր։ Մէարիֆ նազիրը. վատընա բաղմէն, Թարապլուստա լիսէ աշմամը վէ մէարիֆը իպթիտաի իշին թախսիս ալընան մէպալիղտէն պու վիլայէթէ հիչ պիր բարա սարֆ իթմէմիշ տիր։ Իմտի պու նոգթալար հագգընտա մէարիֆ նազիրընա իսթիյզահ եաբմագ վէ վերէճէկի իյզահաթը սինլէմէք իսթէրիզ։»

Պատէհու մէճլիս, տախիլի նիզամնամէսինին թէտգիգինէ պաշլամըշ տըր։

Էօյլէյի եարըմ սաաթ կէչէ մէճլիս թաթիլ օլունուպ, իքինճի ճէլսէտէ՝ Ահմէտ Ռիզա պէյ մագամը բիեասէթէ կէչմիշ տիր։ Միւշարիլէյի՝ Մուհարրէմ պիր օլմագ հասէպիյլէ արզը թէպրիքաթ իշին մապէյնը Հիւմանունա կիթմիշ օլտըղընտան, սէլամը Շահանէյի թէպլիղ իթմիշ, վէ մէպուսան, տեագատ օլտըգլարը հալտէ, սէլամը Շահանէյէ թէմէննա իլէ մուզապիլէ իլէմիշլէր տիր։

Պատէհու տախիլի նիզամնամէ էլէ ալընմըշ տըր։ Պունդն Գիւնճիւ մատտէսի, ըէսէտէն մէճլիսի աշմագ վէ իճրատի միւզաքերաթ իսէպիլմէք իշին, ազայը մէճլիսին միգտարընտան պիր նէֆէր Փոզլա պուլընմասընա տաիր օլուպ, պու մատտէ այնէն գապուլ օլընմըշ տըր։ Իշպու մատտէ միւնասիպէթիյլէ չուբասը, հաթթա պիղիմ Երեսփ. Ժողովմըզճա տա չայեանը տիգգաթ տըր քի, մէճլիս միւզաքերէյէ պաշլատըգտան սոնրա էքսէրիյէթ գալմազսա, մէճլիսէ պուլընանլարընն էքսէրիյէթիյլէ պիր գարար վերիլէպիլինի՝ ըմի։ Գանունը էսասիսէ պունա տաիր սէրահաթ օլմատըղընտան, բազար իրթէսի կիւնքի իճթիմատա, պու խուսուս տախիլի նիզամնամէնին 94գիւնճիւ մատտէսինտէ շու եօլտա իյզահ իսթիմիշ տիր. «Միւզաքերէյէ պաշլանըգը զէման, էքսէրիյէթը նիզամիյէնին պուլընմասը հէր հալտէ լազըմ տըր. լաքին սոնրա կիտէնէր օլապիլիր։ Հալպուքի գուրա էանասընտա, թէքմիլ մէպուսլար միգտարընն էքսէրիյէթի պուլընմագ լազըմ տըր»։ —Պիր այ Հազարֆընտա, պիլա էօղիւր 3 ալֆա կէլմէէն ազանընն իսիմէրինին ըէսմի զագէթատա նէշր օլընմասընա տաիր օլան 135ինճի մատտէ, վէ պէօյլէլերին մասընտան թէնզիլ իսթիմէսինէ տաիր օլան 136ինճը մատտէ տախի, պիր միւտտէթ միւզաքերէ իլէ գապուլ օլընմըշ տըր։

Արիսթիսի բաշա՝ Ռում մէպուսլարընն եօրթու կիւնէրինտէ կէլմէմէյէ մէէզունօլմալարընտան պահս իթթիկինտէ, ըէյիս.— Սիւպհան Ալլահ, Ռումլարընն սէնէտէ 400 կիւն եօրթուլարը վար տըր, տէմիշ, վէ թապիթիյլէ աղալար պէյնինտէ պիր կիւլիւշ հասըլ օլմըշ տըր։

* * *

ԶԱՐՇԷՆՊԻՀ, 22 ԴԵԿՏ.

Մէճլիս, Ահմէտ Բիրա պէյլին թահթը բիեասէթինտէ աշըլմըշ տըր։ Հալէպ մէպուսը Նաֆի բաշա, Արապիսթանտա (Պասրա, Մուսուլ, Պաղտատ, Հալէպ, Պէյրութ, Տիարպէքիր վիլայէթլերի, Զօր վէ Գուլտս սանճաղլարը) պուլընան վասի արաղիյի զէրը վէ իմար իթմէք իւզրէ, հիւքիւմէթ իլէ Նէճիպ Սաֆկը (Զարթէս) իմմինտէ պիրի պէյնինտէ ագտ օլընմըշ օլան մուգավէլէնամէ՝ Արապիսթան վէ պիւթիւն մէմլէքէթ իշին զանէթ մուհիմ պիր մատտէ օլարընընտան, պու մուգավէլէնամէնին հէր հալտէ Մէճլիսի մէպուսանա կէթիրիլմէսինին թէքլիֆ իթմիշ տիր։ Ահմէտ Ռիզա պէյ՝ մէսէլէնին էհէմմիյէթի հասէպիյլէ մէճլիսէ պիր թագրիր վերմէսինի Նաֆի բաշանա պէեան իյէմիշ տիր։

Մէճլիսի էֆ՝ մուվագգաթ պիւտճէլէր գապուլինէ մէճպուր օլմամագ իշին ումումի պիւտճէնին միւզաքերէսինէ պաշլանմասընը թէքլիֆ իթմիշ տիր։ Պիւտճէ մաղպաթասը մուհարրիրի Մահիր Սայիտ պէյ՝ պիւտճէ հէնուզ հազրը օլմատըղընտան, պիր զըսմընընն միւզաքերէսի իշին մէճլիսէ գոնամաեաճաղընը, վէ սէնէի մալիյէ թարիխի տէյիշմէյինէ, վէ Մայիս այնա թէպտիլ իտիլմէսիքճէ, մուվագգաթ պիւտճէլէրին լազվը գապիլ օլամաեաճաղընը իֆատէ իյէմիշ տիր։ Ահմէտ Ռիզա պէյ՝ մալիէ նազիրընը հազրը օլմատըղընտան, պու նոգթանընն միւզաքերէ իտիլէմէեճէկինի պէեան իտէրէք ըուզնամէյէ կէչիլմիշ տիր։— Կէչէն տէվրէի իճթիմաիյէտէ պէկ մատտէսի միւզաքերէ իտիլմիշ վէ գապուլ օլընմըշ օլան ասքէրլիք գանունը էլէ ալընմըշ տըր։ Պունդն ճնճը մատտէսի՝ էվսաֆը մախսուսէլէրի իճազընընա ասքէրլիքտէն մուաֆ օլան էֆրատը Օսմանիյէ տաիր օլուպ, իշպու մատտէնին Յիւնճիւ ճիւմլէսինտէ, Դայիպլէր, Իսթանպոլ բուսուլիլերի մանսուպ եախօտ մաազուլ բաթրիգլէր, կաթողիկոսլար, խախամպաշըլար, մէթրոպոլիտլէր, սէրբիսգօրսլար վէ բիսգօրսլար, արհիմանարիթլէր, վարդապետլէր, պաշ խախամլար, վանահայրլար, իղումէնտալար, քահանայլար, տիրագոսլար, խախամլար վէ մանասթիրը. բահիպլերինին ասքէրլիքտէն մուաֆ օլարգլարը իշար իտիլմիշ տիր։ Պու ճիւմլէ, զատպուլ օլընմըշ տըր։ Տէօրտիւնճիւ ճիւմլէտէ, միգտարլարը վէ մաաշլարը պիր տէֆթէրը մախսուստա մուայէն օլան խատմէյի Շահանէյինին տախի ասքէրլիքտէն մէէզուն օլտըղը պէեան իտիլմիշ օլուպ, պու ճիւմլէ տախի գապուլ օլընմըշ տըր։ Պէշինճի ճիւմլէտէ, հիւքիւմէթճէ բէսմէն մուսատտաղ օլան մէքեամթիպի ալիէ չակիրտանընընն ասքէրլիքտէն մուաֆիյէթի իշար իտիլմիշ օլուպ, պու նոգթա՝ ուզուն միւնազաչաա սէպէպիյէթ վերմիշ տիր։ Էրմէնի վէ Ռում մէպուսլար, վէ պաղը թիւրք մէպուսլար՝ իշպու ճիւմլէնին մանեասը թէֆթիր իտիլմէսինի թէքլիֆ իթմիշլէր, վէ բրօկրամլարը՝ Մէարիֆ նէզարէթի թարաֆընտան թասդիգ օլընան հէր ճէմասթ մէքթէպլէրինին՝ տէրտէսիր միւզաքերէ օլան գանունը 79ինճը մատտէսինտէ կէսսթերիլէն մէքեամթիպի ալիէյէ միւսաֆի թուսթուլմասընը թալեպ իյլէմիշլէր տիր։ Պու ճիւմլէի գանունիէ գապուլ օլընմամըշ վէ միւզաքերէսի՝ մէարիֆ նազիրընընն Մէճլիսի մէպուսանա հազրը պուլունաճաղը կիւնէ թասլիգ գելընմըշ տըր։

Մաղնիսա մէպուսը Շէֆիգ պէյին էսասպաղը խուսուսիէ իւզէրինէ միւեաէս օլան իսթիֆասը գապուլ օլընմամըշ տըր։

Հիւքիւմէթ, պիր գանուն լահիսասըլա։ 1324 սէնէսի փետարվարընընն սոնուսնա զագար չիֆթլիքեաթ վէ էմլաքը մէրիէ միւզաէտէլերինտէ տէլլալիէլերի վէ պէհալէրինին 100ատէ 10ը վերիլմիշ օլան, ֆագաթ օ թարիխէ գատար մուամէլէյի ֆէրազիէսի իճրա իտիլմիշ պուլընմասան միւզայէտլերին քէնդիլէմեքքիւն ատտ իտիլէմէսինի պէեան իթմիշ օլուպ, պիր միւտտէթ միւզաքերէ իլէ, իշպու գանուն լահիսասը գապուլ օլընմըշ տըր. անճագ էկէր ալէգատարլար՝ մալիէ նազիրընընն թէքլիֆ իթմիկի սուրէթը թէվլիյէյի գապուլ իթմէկլէր իսէ, մանքէմէլերէ միւրաճաաթ իտէպիլէճէքլէր տիր։ Միւզաքերէյէ իսիմ վերիլմէզտէն էվվէլ, ըէյիս՝ ճումա իրթէսի կիւն (եարընը) ռումի Ծնունդ եօրթուսը օլտըղընտան, մէճլիսին ագտ օլընմասասաղընը վէ բաղար իրթէսի կիւնիւ իճթիմա իտէճէկինի պիլտիրմիշ տիր։

ԴԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱԸ

23 Դեկտ. 1910

	Ղ.	Բ.
Թէվֆիգ իտիլմիշ էսհ. ում.	101	25
Ռումէլի չըմէնտըֆէրի ֆր.	218	37
Օսմ. Սիկրթ. չիրքէթի Լ. Օ.	4	77—
Տէրիս. Թրամվայ գուբ.	13	70
» » Թանվ. ֆր.	500	
Բէմի	16	30
Տէրիսաատէթ Ըսխամ	441	
Տէրգօղ	322	
Անատօլը չըմէնտըֆէրի գուբ.	15	80
» » Թահ.	514	
Քրէտի Ֆոնսիէ էժիբսիէն Ա.	326	
» » » Բ.	271	

ԱԳՋԷՆԷՐԻՆ ՏԻԵԱԹԸ

	Ղ.	Բ.
Օսմ. լիրասը 100 զ.տան		
Պէեազ մէճիտիյէ ֆարգը	107	20
Մէթալիք	98	
Բօլ	92	
Ֆրանսըզ ալթունը	87	
Լիսկլիզ լիրասը	110	4
Գըրմից	50	
Ռուպլի քեաղըտ	86	

ԻՏԱՐԻ ԽԱՆԷ
Պէյօղլուսնա Թագսիմ ճաւոճսիսնեռ Ն. 65

Սանիպի իմթիեազ վէ
մուտիրը մէսուլը ղազէթա
ՑՈՎՀ. ԹՕԼԱՑԵԱՆ